

EL LLENGUATGE

Li i hi

7/I/1978

Existeix una interrelació i alhora una concurrència entre el pronom li —que és el datiu de tercera persona— i l'adverbial hi. Es ben sabut que usem hi en lloc de li (exercint les seves funcions) quan coincideix amb un altre pronom de tercera persona. Així, si en l'oració Li vaig donar els llibres hem de representar l'acusatiu (els llibres) per un pronom, li es transforma en hi: Els hi vaig donar. També s'observa un fenomen semblant quan el complement directe és indeterminat: Li vaig portar flors esdevé N'hi vaig portar, encara que la normativa més estricta es resisteix a admetre, en aquest cas, la substitució de li per hi i prescriu el resultat següent: L'in vaig portar. construcció, d'altra banda, encara viva i usual el algunes comarques del nord de Catalunya. En tot cas, la frase N'hi vaig portar demostra la forta tendència de la llengua a l'ús del pronom hi.

Contràriament, i sens dubte a causa de la influència del castellà, observem un retrocés en l'ús del pronom hi a favor de li, en la representació d'aquells complements de designació no personal introduïts per la preposició a, que en alguns casos podem dir que són de lloc però que potser en d'altres caldria més aviat considerar d'objecte remot. El castellà, no disposant d'un pronom equivalent a hi, sol recórrer en aquests casos al seu datiu «le»: «Le ponen agua (a la leche)», «No le dan importancia (a la advertencia)». Nosaltres no vacil·laríem a construir les oracions corresponents del català amb el pronom hi (en lloc de li, tal com observem que alguns són inclinats a fer): Hi posen aigua. No hi donen importància. Anàlogament: Hi (en lloc de li) van penjar una aquarella (a la paret). Hi (en lloc de li) va introduir unes reformes (a l'obra). Hi (en lloc de li) van afegir un pis (a la casa).

També en algun altre cas se substitueix hi per li indègudament. Es clara la diferència entre Parlar a algú (adreçar-li la paraula) i Parlar amb algú (conversar-hi). Alguns ho confonen quan representen els complements per pronoms i diuen Parlar-li. Li parlarem. Li vaig parlar, etc.— en tots dos casos. Però convé mantenir la distinció per mitjà dels pronoms adequats: Si el veig li parlaré d'aquest cas i Hi vaig parlar per telèfon.

ALBERT JANE